

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[Collection Mythologiae libri decem, Francfort, André Wechel, 1581](#)[Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre IX](#)[Item Mythologia, Francfort, 1581 - IX : Quàm sapienter religionem, & sacerdotum honores, & inferorum locum introduxerint antiqui](#)

Auteur(s) : Conti, Natale

```
","author_name_items":"Auteur(s)","author_size_items":"16px","title_size_items":"16px"}}, new UV.URLDataProvider()); /* uvElement.on("created", function(obj) { console.log('parsed metadata', uvElement.extension.helper.manifest.getMetadata()); console.log('raw jsonld', uvElement.extension.helper.manifest.__jsonld); }); */ }, false);
```

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre IX

Ce document *est une version augmentée de :*

[Mythologia, Venise, 1567 - IX : Quam sapienter religionem, & sacerdotum honores, & inferorum locum introduxerint antiqui](#)□

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre IX

[Mythologie, Lyon, 1612 - IX : Combien sagement les anciens ont introduit leur religion, les honneurs de leurs Prestres, & le lieu des enfers](#)□

est une traduction de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre IX

[Mythologie, Paris, 1627 - IX, 01 : Combien sagement les Anciens ont introduit leur Religion, les honneurs de leurs Prestres, & le lieu des Enfers](#)□

est une transformation de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la notice [Équipe Mythologia](#)

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

943

NATALIS CO- MITIS MYTHO- LOGIÆ

LIBER NONVS.

*Quàm sapienter religionem, & sacerdotum honores,
& inferorum locum introduxerint antiqui.*

ED antequã ad reliqua procedamus, cùm multa ab antiquis ad vitam mortalium sapienter gubernandã fuerint excogitata, illustrissime Ioannes Baptista Cãpeggi, me operæ precium facturũ esse arbitror si demonstrauero omnẽ antiquorum religionem ad metum Deorum in animis hominum imprimẽdum fuisse inuentam. Nam cùm turba sceminarum, imperitorumque multitudo rationes philosophicas minimẽ possent imbibe, neque per eas ad religionem, & fidem, & sanctitatem facilẽ inuitari, Deorum metu & timore opus fuit; quæ certè sine fabularum, rerumque admirabilium figmentis in animis hominum imprimi non poterant. Hæc igitur causa fuit cur fulmen Ioui & ægidem attribuerint antiqui pro armis, & tridentem Neptuno, & sagittas Cupidini, & faces Erinnybus vlttricibus sceelerum, & Palladi dracones, & Dijs cæteris arma diuersa concesserint. Sed quoniam quæ excogitata fuerunt, rudia planè primũ, & inutilia fortasse ad hoc efficiendum videbantur, neque obstinatos illos homines esse oportebat, qui primam rudem religionem acciperent, postea recentiorum Deorum multitudo introducta fuit: & cum his recentiores leges, & non idem titus factorum: quippe cùm antiquas leges à Dijs recentibus conculcatas fuisse dicat *Æschylus* in *Eumenidibus*. Fuerunt autem recentiores Dijs crediti Iupiter in primis, qui omnia priscorum Deorum iura, & omnes leges antiquauit: tum *Hercules*, & *Dionysus*, & omnis illa infinita propè Deorum turba, qui ab ipso Ioue postea manarunt. Post hos Deos etiam hominibus diuini honores sunt habiti post mortem, atque illorum nonnullis vires

etiam dicatur: sicut in Chersoneso Eleus Protefilao, Lebadia
 Bœotia Trophonio, templum Amphiarao in Oropia. Atque
 ut hominum inuenta sibi grata esse Dijs certissimis argumētis
 illi confirmarent, multa miracula è rebus sibi sacratis contin-
 gere voluerunt, quòd statim Liberi patris visa ab hominibus
 profanis illos in insaniam verteret, quòd si quis neglecta reli-
 gione in lucum Eumenidum apud Athenienses ingressus esset,
 furore agebatur. in aream Iouis Lycei impuris ingressis omni-
 no intra annum mori necesse fuit, cui rei & illud accessit mira-
 culum, quòd si vel homines vel beluæ illuc intrarent, nullam
 reddebāt corporis vmbra: quod quauis & diei & anni parte
 fiebat. His de causis magna accessit autoritas auspicijs, augu-
 rijs, vaticinijs, & omnibus diuinationibus, quæ ad religionem
 spectabant: quale fuit illud quod fiebat apud Achiuos ante Ce-
 teris templum: nam speculū fuit pertemni funiculo suspensum,
 & ad aquam fontis ibi existentis demissum: in quo ægri per-
 actis prius sacrificijs de more eius loci, vel certam sanitatem,
 vel certissimam mortem ex offerentibus sese in speculo ima-
 ginibus intuebantur. id verò nō nisi ad comprobandam illam
 religionem ab impuris demonibus efficiebatur. atq; infinita
 propè miracula varijs in locis contigisse antiquæ & nuper na-
 licentis religionis tempore memorantur. Ita verò effectum est,
 vt magna reuerentia & sacrificijs, ac religioni Deorum, & sa-
 cerdotibus ipsis accesserit: cum sacerdotes è nobilissimis tan-
 tum familijs eligerentur, & omnibus publicis consilijs interef-
 sent apud Græcos: nam tanquam Dijs præsentibus, quibus ni-
 hil ignotum existimare debemus, ita præsentibus sacerdoti-
 bus, Mantibus scilicet apud Athenienses, ac Auguribus regi a-
 pud Lacedæmonios assidentibus, omnia publica proponebā-
 tur consilia. Neque ante vel publica vel priuata negotia magni
 ponderis vlla post consultationem aggrediebantur, quàm o-
 raculum Delphicum, aut Ammonium, aut Dodonæum, aut
 aliquo pacto Deorum ipsorum voluntatem consulissent. Sic
 sequentibus postea temporibus fuit in more positum, deinde
 legibus etiā cōfirmatū, vt senatus legitimè non nisi in templis
 Deorum, aut in locis sacris posset haberi: tanquā omnium quæ
 agerentur, ac dicerentur, & conscientia equitatisq; suæ testes
 Deos ipsos facerent. Postea verò sapientissimi legum civilium
 latores singuli varios Deos suarum legum autores introduxe-
 runt,

sunt, cum lex omnis leuis sit & inanis habita, quæ Deorum immortalium consensum non haberet. Inde cœpit prisca antiquorum theologia studia, mētēsq; hominum ad se allicere, quam totam tamen in corporum naturalium consideratione Zeno & Cleanthes & Chrysippus philosophi consistere crediderunt. At non penitus à rebus diuinis, quamuis certa & legitima via eò non accedebatur, erat remota contemplatio antiquorum, neq; inutilis planè erat illa inuestigatio. Non enim animorum solum ingeniorumq; nostrorum quasi naturale quoddam pabulum inuenimus considerationem Deorum, rerumq; diuinatum cognitionem, dum naturam Dei perscrutamur; sed etiam erigimur quodammodo, elatiore fieri nobis videmur, supera & cœlestia cogitantes, humana, vt exigua & minima & futilia, paruifacimus, viriq; boni efficiamur. Nam contemptis rebus humanis, affectibusque animorum & cupiditatibus conculcatis, quid reliquum esse potest in nobis improbitatis? aut quis patet his motib. inter rerum diuinatum inuestigationem locus? Neq; verò corpora solum naturalia p̄ Diis culta fuerunt ab antiquis, vt luna, sol, terra, ignis, aqua, venti, qui omnes pro Diis diuinos honores obtinuerunt, vt & Herodotus in Clio, & Plato in Cratylo testantur, & nos superius demonstrauiimus; sed etiam vt certa moderatione animorum nostrorum motus temperarentur, nihilq; crederetur sine Deo auspice & moderatore fieri, singuli propè animorum motus pro Diis quoque diuinis honoribus culti sunt. nam & ara Misericordiae fuit apud Athenienses: apud quos illi numini, quia magna momenta in tota hominum vita, casuumq; varietate habeat, præcipuus quidam honos habebatur. tum Pudoris, & Famae, & Alacritatis aræ, & bonæ Valetudinis erectæ sunt: & Somnia, Pertinacia, Gratia, Fraus, Miseria, Querela, Amor, Dolus, Metus, Labor, Inuidia, Fatum, Senectus, Mors, Tenebræ pro Diis habitæ. Necessitatem præterea magnam Deam vocauit Callimachus in hymnis, & Fortuna rebus omnib. dominari credita, & Spem ac Timorem graues Deos ita vocauit Theognis:

Ἄλπις καὶ κίνδυνος εἰς ἀνθρώποισιν ὅμοιοι.

Ἐπεὶ γὰρ χαλὰ πρὸ δαίμονος ἀμφοτέρω.

Spesque Timorque pares mortales inter, & iidem

infestant animos, numen vtrumque graue.

Nam cum superiores motus animorum diuinos esse signifi-

carent, & Mentis, Fidei, Pietatis, Virtutis sana fuerint erecta, non ne hoc palam indicant, Deos omnia prospicere, & viros bonos quam maximè ad integritatem ac beneficentiã oportere animos suos accommodare? Atqui cum mundum totum Deum esse dicerent, nihil omnino putabant diuina præsentia Deorum carete posse, cum multitudo rerum omnium quæ agerentur & dicerentur & cogitarentur, Deos ipsos testes esse habitura: quare nemini scelerato esse impune licuit. Neque vllus fuit ex hac tanta Deorum multitudine, cui mortalium sapientia, probitas, iustitia, integritas, fides, temperantia non esset grata. Quare præclare traditum est à sapientibus duas esse vias animarum è corporibus excedentium. Qui enim se humanis vitiis contaminassent, seque totos libidibus addixissent, quibus cæci se domesticis turpitudinibus ac flagitiis inquinassent, vel qui fraudes inexpiabiles in administrandis rebus patris sue concepissent: iis denique quoddam iter fuisse seclusum à Deorum concilio tradiderunt, atqui hi nunquam ad Deos ipsos postea peruenire poterant. Qui verò multa quidem, ac expiabilia peccata commisissent, sordibusque humanæ facis fuissent inquinati, illis post certum temporis spatium ad Deorum concilium accedere licebat, vbi omnes illas sordes abluissent: cum nihil nisi purum & simplex ad Deos peruenire posset. Qui verò se integros castosque seruassent per totam vitam, quibusque fuisset quam minima cum corporibus contagio, & qui in his corporibus Deorum vitam fuissent pro viribus imitatis, his facilem patere teditum ad Deos, vnde discesserant, tradiderunt antiqui. Quare cum sceleribus ingentia supplicia, virtuti magna præmia proponerentur, cumque omnium negotiorum cogitationumque suarum Deos testes habere singulos dicerent antiqui, poterant homines vel nolentes ad probitatem impelli pauidi & ob Deorum præsentiam demissi. At nunc de Vlyse iam dicamus.

De Vlyse. CAP. I.

VLYSSES, de quo tam multa, tamque mirabilia scribuntur à poetis, & ab omnium poetarum principe Homero præcipue, natus est in Bœotia, vt sensit Lycophron: vt verò alij, in Ithaca, parentibus Laerte & Anticlea, de qua ita meminisse Homerus libro 1. Odyss.